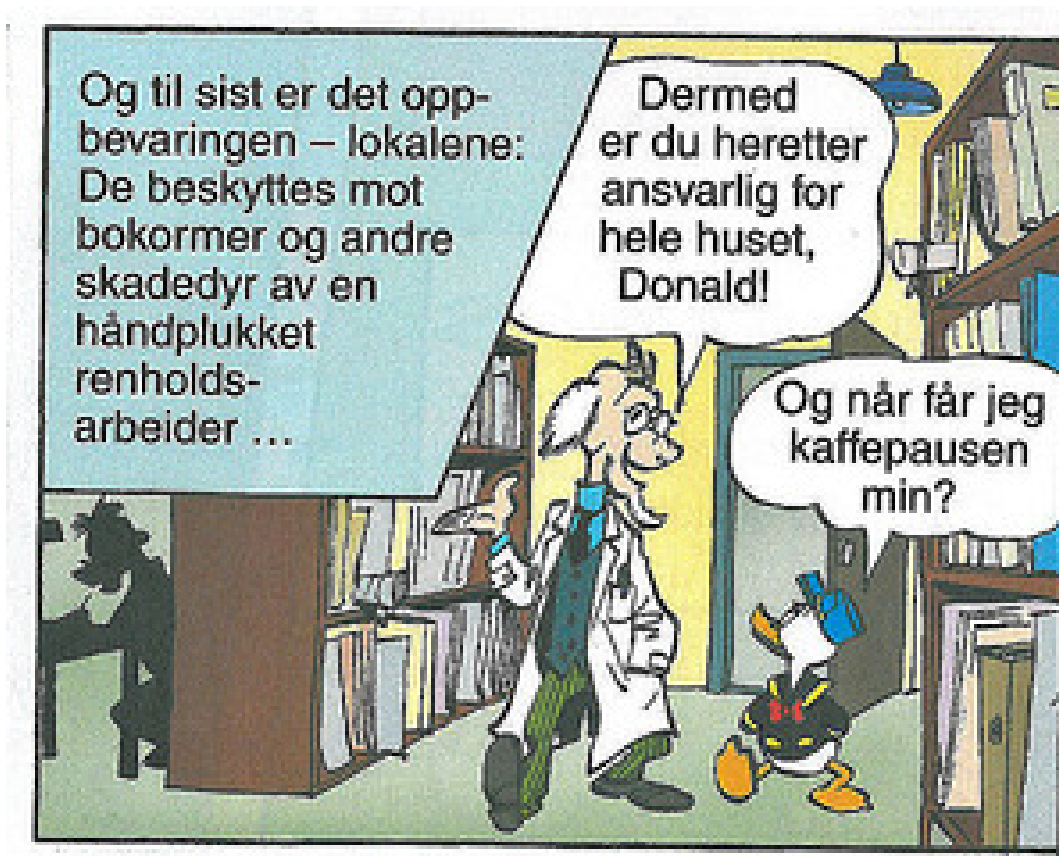

Ubudne gjester i arkivet

Arkivlederseminar 24.-25. oktober 2017

Anette Espelid

Muggsanering

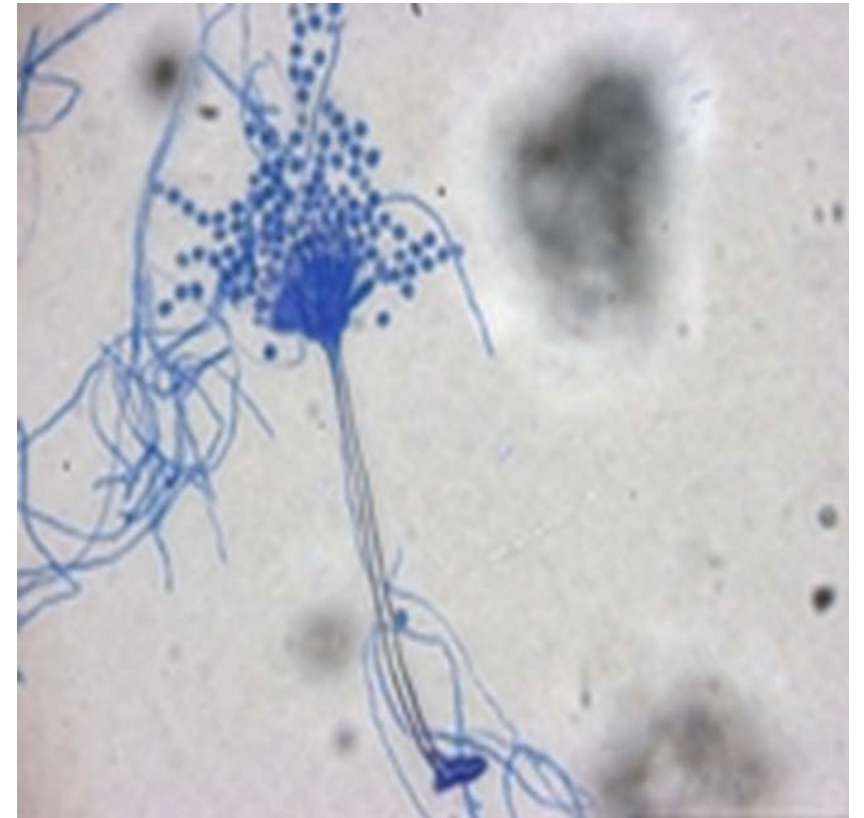
- IKA Kongsberg tilbyr venteromkapasitet for mugginfisert arkiv som skal saneres
- Muggsanering til kostpris for eierne (2017: kr. 4000,- pr dag + 10 % adm. kostnader)
- To avtrekksskap med minst tre skift pr. dag. Når pågangen er ekstra stor står det om mulig to ansatte i hvert avtrekksskap.
- Digitalisering av arkiver som er for skadet av mugg til å renses tilfredsstillende.

Muggsopp

Hva er muggsopp?

Hurtigvoksende mikroskopiske sopper, som lever av bryte ned organisk materiale.

Stabilt klima i arkivlokalet

- Store svingninger i temperatur, f. eks. pga. årstids- eller døgnvariasjoner i lufta eller på overflater, vil kunne føre til kondensering, og dermed gi gunstige levevilkår for muggsopp.
- Store temperaturforskjeller mellom magasin og rom hvor man jobber med materiale (f. eks. kontor, ordningsrom, lesesal) kan også føre til kondensering på materialet.
- Muggsporer venter bare på den riktige mengde fuktighet og næring for å begynne å vokse.
- Makro-, mikro- og nanoklima

Vekstbetingelser

Luftfuktighet

- RH over 65 % kan gi muggvekst innen 48 timer

Temperatur

- Trenger bare noen få plussgrader for å begynne å utvikle seg
Trives best ved 25–30 °C

Næring

- Organisk næring (papir, lim, støv, fingerfett, osv.)

Hvordan ser mugginfisert arkiv ut?

Misfarging

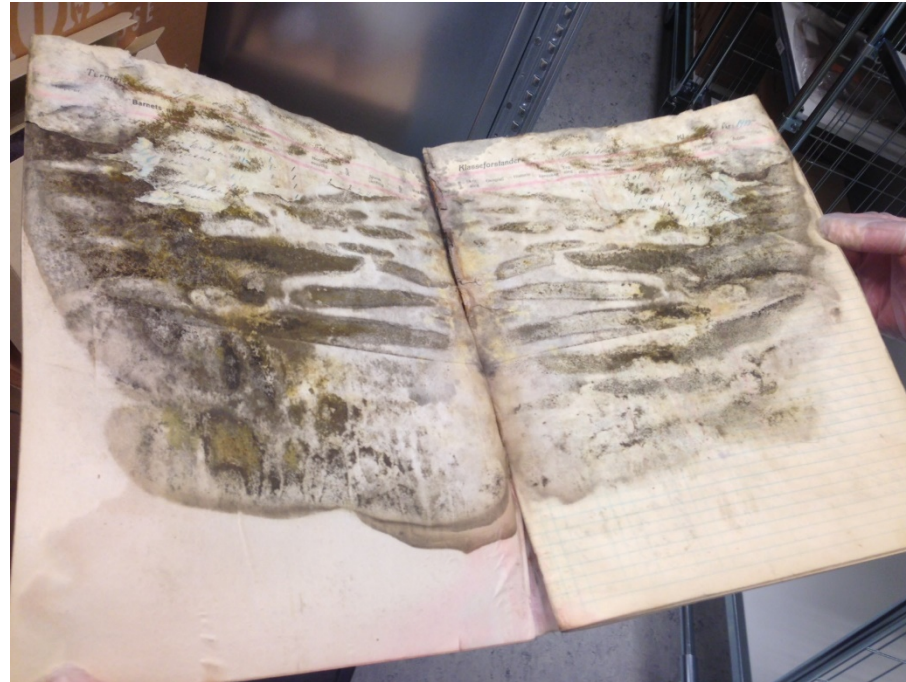
Rust er typisk

Pulverlignende belegg

Vannskadet og muggent

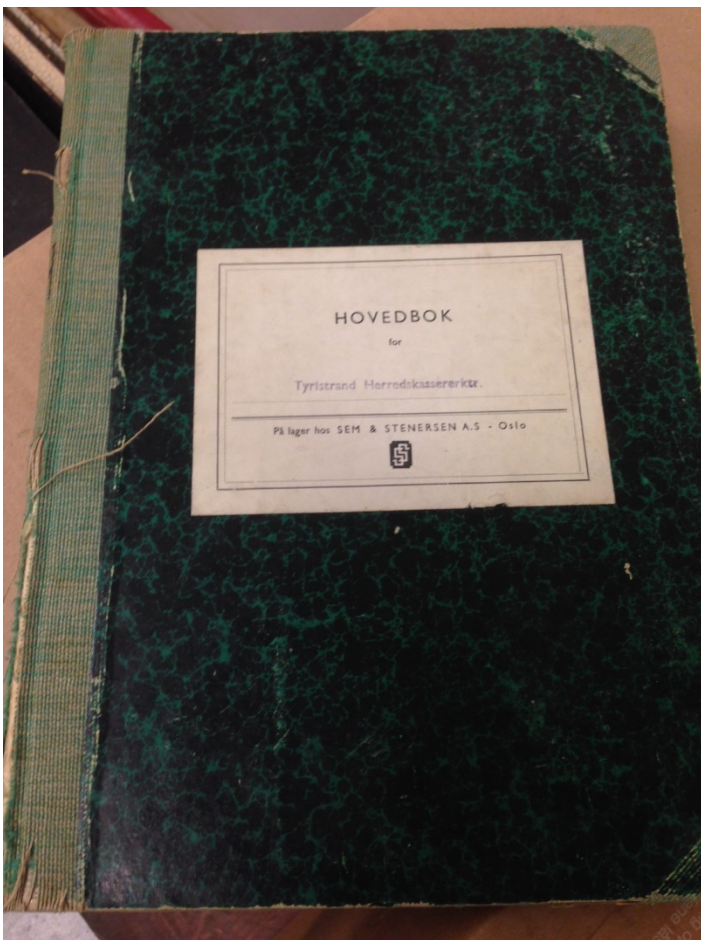
Når muggsoppen har fått vokse i fred

Når muggsoppen har fått vokse i fred

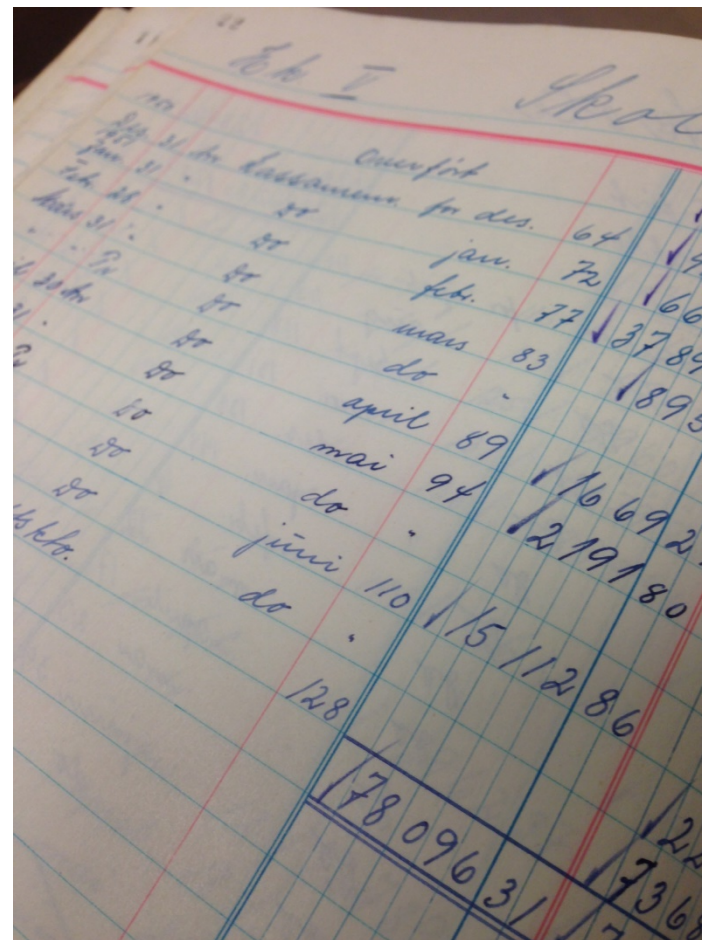
Sånn kan mugginfisert arkiv også se ut...

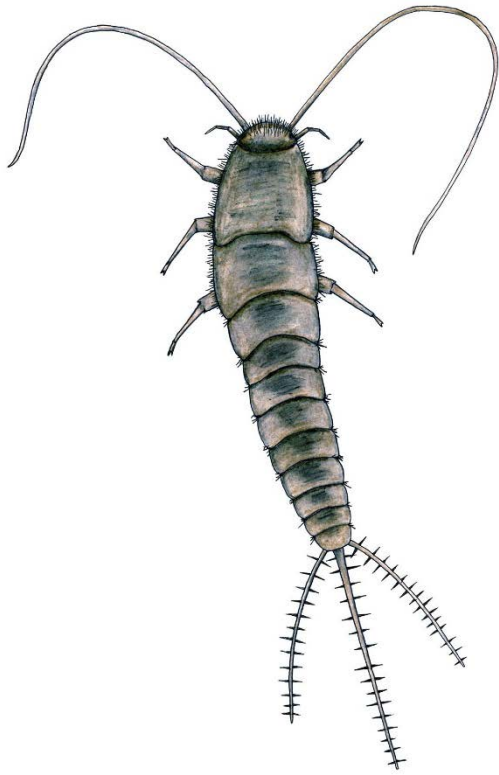
Arkiver som har stått i et lokale med høy RH kan være mugginfisert uten at det er mulig å se det med det blotte øyet.

Ved sanering ser vi likevel oftest forskjell, ikke minst ved at f. eks. mikrofiberklut som brukes blir fort grå og skitten. Vi har foretatt tester av slikt materiale, og det er påvist muggvekst selv om det ikke er synlig.

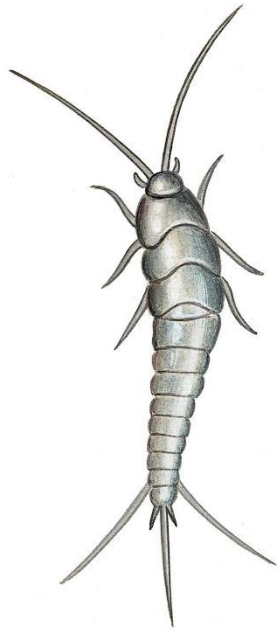
Ikke synlig muggvekst /-sporer er selvfølgelig like helseskadelig som synlig mugg.

Skjeggkre

Skjeggkre

Sølvkre

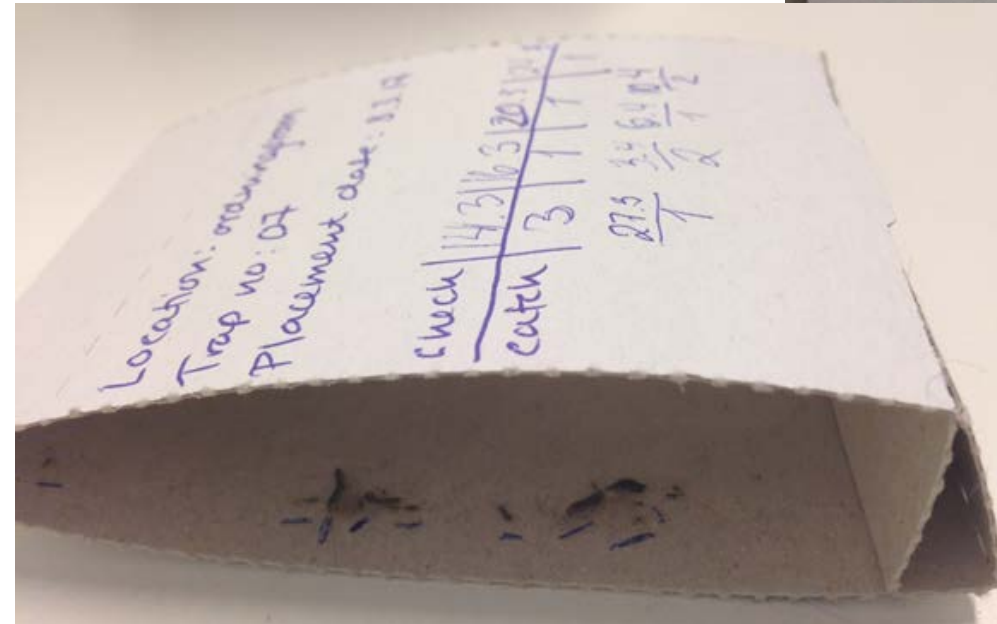
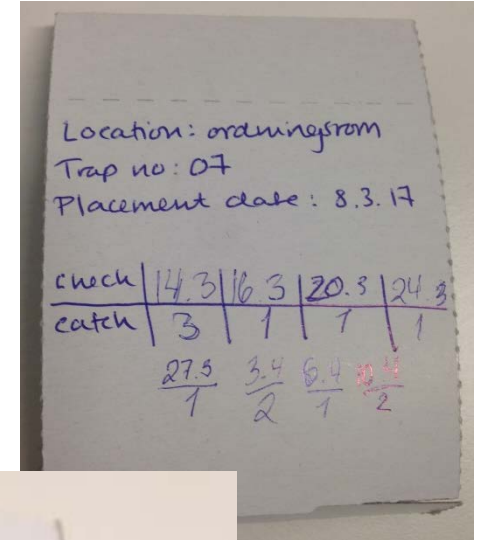

Foto: NRK.no

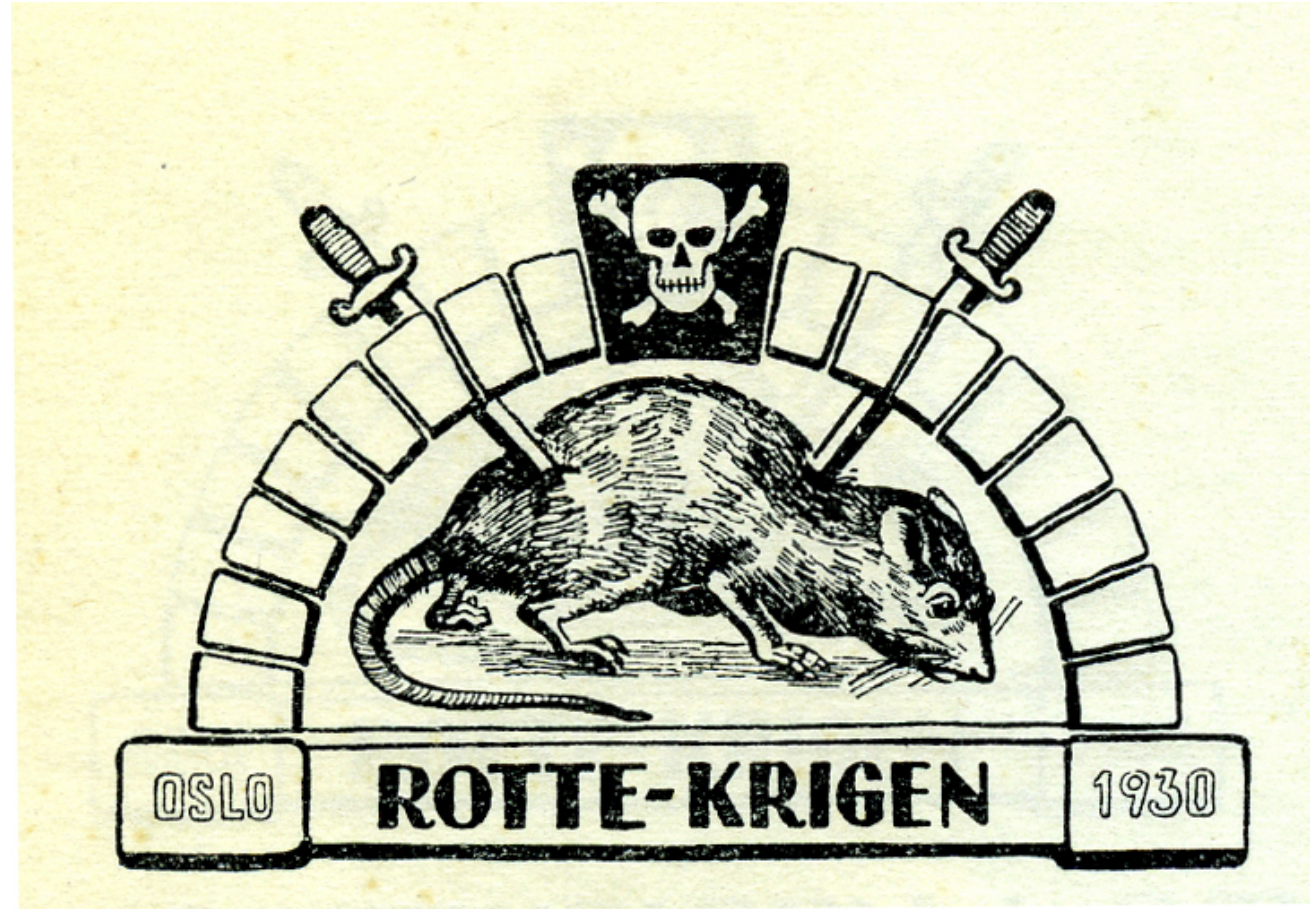
- Registrert i Norge første gang i oktober 2013
- Livnærer seg på gammelt stivelsesrikt papir
- Trives i tørrere klima enn sølvkre, og kan leve i hele bygningskroppen
- Nattaktive dyr, som ikke trives i dagslys
- Fysiske kjennetegn: 15-20 mm lang kropp (voksne), lange antenner, behåring på kroppen
- Kan bli opptil syv år gamle
- Kjønnsmodne når de er 2-3 år gamle, og legger ca. 50 egg i året
- Ikke farlig for mennesker (annet enn ev. en psykisk belastning)
- Veldig vanskelige å bli kvitt helt, men målrettede og tilpassede tiltak kan holde bestanden på et kontrollerbart nivå

IKA Kongsberg/Archon og skjeggkre

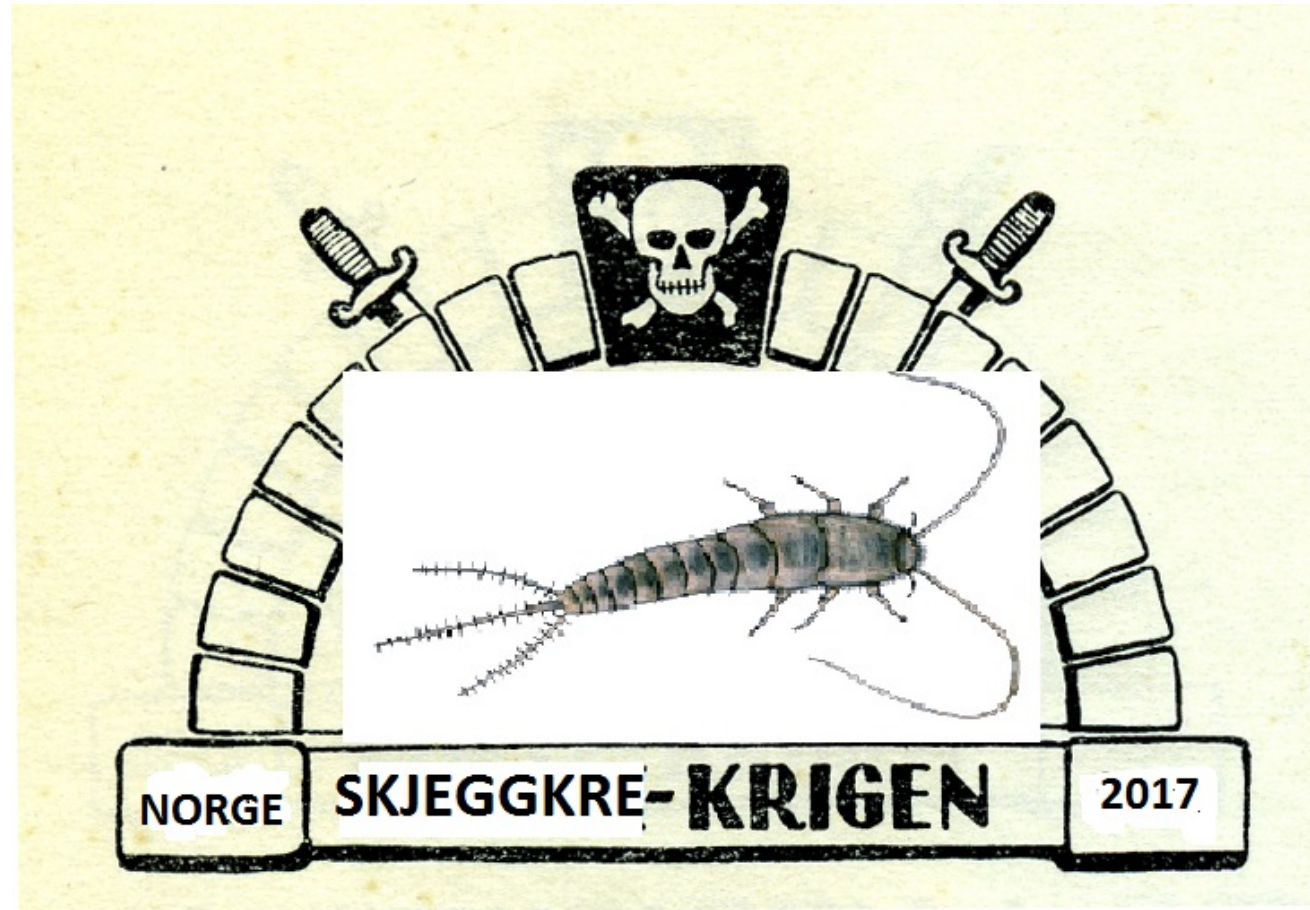
- Tok tak i problematikken da en av våre eiere fikk påvist skjeggkre i magasinet
- Satte ut limfeller for å sjekke, selv om vi ikke hadde sett noen kryp
- Fikk skjeggkre i limfeller
- Tilkalte ekspertise (Mycoteam) for å få råd om håndtering
- Satte ut flere feller, og nå mer systematisk
- Logger alle feller – både kontroller med og uten funn
- Får bistand fra Mycoteam til å følge opp funnene

I første halvdel av 1900-tallet var det:

I 2017 har vi:

Håndtering av skjeggkre

Limfeller

Nye rutiner

- Ved varelevering: Alle pakker og forsendelser vi mottar pakkes ut og sjekkes i mottaket
- Ved deponeringer: Karantene og utpakking i mottaket
- Håndtering av papp og papir: Alt legges enten i plastdunker eller bæres ut daglig
- I magasin: Ikke flytteesker og paller
- Ingen gjenbruk av flytteesker

IKA Kongsberg/eiere og skjeggkre

- Dele kunnskaper med eierne
- Nye rutiner i planleggingsfasen før deponering
- Strengere på at kravene til deponering overholdes. Dette for å sikre en god nok «flyt» ved utpakking av arkiv i mottaket.
 - Deponeringslister og pakkelister
 - Pakking og merking
- Nytt «sjekkpunkt» ved kommunebesøk